

apparet discrimina pluris et minoris neque per subjecti, neque per accidentis incrementum et decrementum existere. Quod si hoc profecto nec per utrumque junctum, proinde ratio nobis alia prodenda quamobrem et intendi aliqua et remitti posse videantur. Hæc autem sunt ea quibus ipsum adventitiæ alicujus formæ nomen habere contingit, non ex subjecti magnitudine, sed ex eo quod vel propiora sunt illi formæ cujus nomen sortita sunt, vel longius submota, ut plus dicatur, quod ad rationem vocabuli accesserit; minus, quod recesserit. Exempli gratia candidum absolute dicitur in quo purus candor insit; quo quidque affectum albo propius ad hanc nominis vim accessit eo candidius esse dicitur. At parvum et exiguum comparatione sola constant. Quidquid enim collatum ad alia staturæ modo vincitur, hoc parvum et exiguum vocamus. Quidquid ergo utcumque superatur amplitudine continuo parvius atque brevius decernitur; similiter hoc in cæteris. Sed quæritur unde fiat ut hæc recipiant plus et minus, substantia non recipiant? An vocabula substantiis imposita non hiant, sed res in fine semper et ut ita dixerim in fastigio constitutas indicant? Ultra quod nulla procedere potest. Sunt et accidentia quæ non capiunt plus et minus, ut quadrangulum, triangulum et similia. Contingit hoc vel eo quod in substantia describenda repræsentantur, nam et corpus ipsum, et quantitatem utrumque triangulum vocamus, vel eo quod substantiæ modo semper in fine sunt ultra quem progredi non possunt, id quod in superpositivis quoque cernitur. Candidissimus enim et nigerrimus liberi discriminibus pluris et minoris videntur, propterea quod potiti summa sunt et termino, quem transgredi prodeundo nun possunt. Ex eo enim quod potest esse, non sequitur quod non potest esse. Proinde si puncta omnia jungantur, amplitudo nulla cogitur

A quod puncta punctis addita cumulo nihil adferunt. Simplex ortus et simplex occasus agitur non accessu vel digressu corpusculorum insecabilium, quas atomos appellant, sed eo quod aer, verbi gratia, totus in aliud totum comineat atque transit. Duas enim res subjectum habet omne: materiam et formam. Quoties hæc mutantur ambo, tunc proprie simplex ortus et simplex occasus agitur, quanquam ortus ignis etiamnum simplicior est quam terræ. Ignis enim rationem quasi formæ continet, terra propior est materiæ. At cum musicus vir quasi occidere sive corrumpi dicitur, et immusicus quasi oriri sive gigni, subjectum manet ipsum homo. Alioquin si qualitates hæc non forent, musicum dico et immusicum, sed substantiæ, tunc et ortus eorum et occasus plane simplex futurus esset. At qualitates hominis et affectiones quædam sunt, non substantiæ, ita fit ut tam ortus quam occasus hominis musici et immusici, non ortus et occasus absolute, sed quidam quasi ortus sive genitus, et quidam quasi occasus sive interitus esse videantur, quandoquidem musicum vel immusicum affectiones, ut dixi, sunt hominis et superstitis et manentis. Nec hujusmodi mutatio vel genitus vel interitus appellanda est, sed alteratio duntaxat. Materia sane ipsa proprie genitus et interitus subjectum est. At quare is qui docetur, in eo simpliciter effici sive gigni non dicitur, sed doctus effici sive doctus gigni dicitur? An explicatum est, in volumine quod Prædicamenta inscribitur, alia significare hoc aliquid et substantiam, alia quantitatem, alia qualitatem? Ergo quæcumque substantiam non significant, hæc simpliciter nec occidere, nec oriri perhibebuntur, sed quædam tenus. Accidentia tamen sunt nonnulla quæ substantiis ex natura cujusque sua competunt, ut impetus ad inferna terræ, ad superna ignis.

ANNO DOMINI MCLVII

HUGO METELLUS

CANONICUS REGULARIS

NOTITIA HISTORICO-LITTERARIA

(MABILLON, *Analect.*, nov. ed. p. 476.)

Epistolæ Hugonis Metelli in codice ms. bibliothecæ Claromontanæ apud Parisios habentur numero quinque supra quinquaginta. Hunc codicem nobis humanissime communicavit eruditus ac religiosus ejusdem bibliothecæ curator alter Joannes Harduinus, qui Plinio emendando strenuam navat operam. Ex illis epistolis intelligitur quis fuerit quove tempore vixerit Hugo Metellus. Is quippe, apud Tullum Leucorum natus, Ticerelino præceptore usus est, atque etiam auditor fuit Anselmi Laudunensis. Condiscipulum habuit Hum-

bertum quemdam, cui epistolam 40 ita inscribit : Humberto quondam philosopho, nunc Theologo. Et infra : Simul adulti sumus, simul manum ferulæ supposuimus, simul progressu temporis in grammatica desudavimus, simul in castris Aristotelis militavimus. In Tullio simul declamavi tecum, in arithmetica numeravi tecum, in musica musavi tecum, sub Geminis natus sum tecum. Jam cum protectæ esset ætatis, ad S. Augustini canonicos regulares se convertit in abbacia S. Leonis, diæcesis Tullensis, sub Siebaudo abbate, cujus nomine scripsit epistolam 18 ad Guillelmum abbatem. Istius conversionis suæ meminit in epistola 11, directa Gemmæ S. Benedicti alumno, in hæc verba : Mutavi mentem, mutavi vestem, et pro pellicula peregrini muris redolente, involutus sum ovina pelle; pro pelle mardarina, vestitus sum pelle caprina : pro cibis delicatis, exquisitis terra et aquis, placent vilia oluscula, rustica legumina, faba Pythagoræ cognata : pro nectareo potu placet potus avenæ, potus aquæ. Et in epistola prima ad S. Bernardum Claravallis abbatem, ait se abrasis crinibus, scripto libello repudii, priori conversationi nuntium remisisse. Post hæc omnia, inquit, Regulæ B. Augustini me dedicavi, et in claustro candidorum Nazæorum me clausi.

Hinc patet quo tempore vixerit iste Hugo, idque confirmatur ex aliis ejus epistolis, quas ad Innocentium papam II, Alberonem Trevirorum, Stephanum Metensium, Guilencum Lingonum, Henricum Leucorum, Embriconem Herbigolensem, episcopos, itemque ad Petrum Abælardum atque Helvuidem Paraclitii abbatissam scripsit. In epistola 4, ad Innocentium, contra Petrum Abælardum, Mortuo Anselmo, ait, Laudunensi, et Guillelmo Catalaunensi, ignis verbi Dei in terra defecti; tametsi S. Bernardum laudat, eumque Petro Abælardo opponit. Observatu digna est inscriptio epistolæ 21, Embriconi venerabili Herbigolensi præsulæ et duci, Hugo Metellus utriusque officii dignitatem digne Deo administrare, ob mentionem ab eo jam tempore ducalis in eo episcopo dignitatis. In epistola 41, cardinalibus directa, Norbertinos exagitat ob vestium insolentiam; et objecta eorum novitate, suorum originem pro suo captu exponit.

Epistolam 34 nuncupat Hugoni Carnotensi magistro venerabili, quo nomine litterarum magistri designari solent. Itaque per eum tempora quinque Hugones alicujus nominis erant in litteris, quorum primas tenet Hugo Victorinus, deinde Hugo de Foliato, Hugo Farsitus, Hugo Carnotensis magister, et Hugo Metellus, præter Hugonem Floriacensem, cognomento a Domna-Maria, aliis natu majorem.

Epistola 33, ad Gerlandum scripta est (si auctor cum adversario sincere agit) contra nonnullas hæresis Berengarianæ reliquias. Eidem alia itidem a Metello directa fuerat, in qua exempla coadunaverat de sanctissimo eucharistiæ sacramento. In omnibus Metelli epistolis unica est que huc referri possit, nempe vice-sima sexta, Gerardo probati spiritus monacho directa. Idem sine dubio fuit Gerardus iste cum Gerlando, atque in alterutro nomine erratum a librario est. In hac epistola 26 quærit Gerardus, si quotidie debeat sumi corpus Christi; tum, si sit verum corpus Christi quod sacratur in altari, an figura corporis in cælo regnantis. Ad priorem respondet Metellus auctoritate Ambrosii et Augustini; ad posteriorem hoc modo : Diversorum enim, inquit, diversæ sententiæ, ne dicam adversæ, te dubitare cogunt, et in diversa te distrahunt. Dicit namque Augustinus, verba ista evangelica figurata esse : Nisi manducaveritis, etc. (Joan. vi), nec aliquid aliud figurare, nisi Christum passum esse. Itemque : « Utrid paras dentem et ventrem? crederet manducasti. » Moves itaque quæstionem, cur B. Augustinus ista verba Dominica figurata esse dicat, cum Ecclesia, fidelis Sion, panem sacratum veram Christi carnem esse credat? Sed vir, spiritu Dei plenus, ad intentionem Christi oculum convertit, et sub appellatione corporis et sanguinis figurata locutione fidem passionis suæ incredulis obumbrari voluit, et amicis revelari fidem, scilicet operantem per dilectionem, societatem scilicet capitis et membrorum, et unionem; spiritualem scilicet comestionem, non sacramentalem; rem sacramenti, non sacramentum; virtutem sacramenti et efficaciam, non sacramentum. Quod ipsa Veritas subsequenter dat intelligi patenter, unde subjungit : Qui manducat carnem meam, et bibit sanguinem meum (ibid.), ipse præparat mihi mansionem : quod excludit aperte sacramentalem comestionem, quam quidam sumunt ad sui confusionem. Et infra : Certum est, quia eventus rei certificat, fidem Romanæ Ecclesiæ secundum promissum Dei nunquam defecisse, nec aliqua hæresi temerata esse. Romana autem Ecclesia in prædicta fide corporis Christi fuit et fideliter perstitit, et per præcones suos eam longe lateque disseminat.

In hac epistola Gerardi fides Metello suspecta nondum erat, utpote quem probati spiritus monachum appellat. Dubium tantum sibi propositum, non errorem agnoscit. Id diserte probant hæc verba : Moves itaque quæstionem, cur B. Augustinus verba Dominica figurata esse dicat, cum Ecclesia, fidelis Sion, panem sacratum veram Christi carnem esse credat. Agnoscebat itaque Gerardus Ecclesiæ fidem; sed quia fortasse Metelli responsioni ad dubitationem ex Augustini testimonio propositam non plane acquievit, factum est ut Metellus, cujus non minus moderatio quam judicii gravitas in cæteris ejus epistolis desideratur, Gerardum acu Gerlandum erroris temere arguerit.